

Η πανήγυρις μας

Δικαίως και ευλόγως ανυπόμονοι περιμένομεν την ανατολήν της εορτής ταύτης, και χαιρετώμεν αυτήν μετά των ωραιότερων προσφωνήσεων, παρά την ημέραν του Πάσχα, ή την έλευσιν του βασιλέως, ή του πρωθυπουργού, μολονότι προπορεύονται αυτού φούρνοι με καρβέλια υποσχέσεις.

- Υπάρχει ημέρα, ή μάλλον υπάρχουσιν οκτώ ημέραι, καθ' ας εννοούμεν ότι δεν είμεθα αποθεταμμένοι. Και κατά τας οκτώ ταύτας της πανηγύρεως ημέρας όχι μόνον ζώμεν, αλλά ευρισκόμεθα εν τη ακμή μας, ομοιάζοντες μάλλον προς τους κοριούς. Τας λοιπάς ημέρας του έτους θα πέσωμεν εις νάρκην. Είναι λοιπόν η ακμή μας παρακμή!

Αφού η ζωή της πόλεως ημών περιορίζεται εις τας οκτώ ταύτας ημέρας, ιδού αντικείμενον, όπερ καλώς πρέπει να περιγραφή.

Υπάρχουσι πόλεις, αίτινες έχουσι την οκταήμερον ζωήν ημών ετήσιον· χαρά σ' αυταίς.

Ημείς εντός οκτώ ημερών γινώμεθα, ακμάζομεν, και αποθνήσκομεν. Ας είπωμεν κάλλιον ότι ομοιάζομεν προς τα άνθη. Εντός οκτώ ημερών και εμπορευόμεθα, και χρηματιζόμεθα, και χορούς ποιούμεθα, και ασμάτων φωνάς ακουτιζόμεθα, και εν ευθυμία και εν πότω, και εν χαρά, και εν ελευθέρω σταδίω έρωτι, και εν πάση απολαύσει τας ημέρας ταύτας διερχόμεθα· με την εμφάνισιν των σύκων, των σταφυλών, των πεπονίων, και των κρομίων· μη εξαιρουμένων μηδ' αυτών των λωποδυτών των λοταρτζιδων των αγυιογδυτών, και των φορτικών επαιτών αιγυπτίων και μωραϊτών· ότε μετ' αυτά πίπτωμεν εις την συνήθη μας νάρκην, αφυπνιζόμενοι ενίστε από τας κραυγάς των χαιρετώντων ημάς ατμοπλοίων, και προσδοκώμεν ανάστασιν νεκρών.

- Πλην δεν ήτο ζωή αυτή εφέτος· ολίγον έλειψε να πάθωμεν από υπερτροφίαν. Ουδείς ποτε ενθυμείται τοσοούτον πλήθος, τοσαύτην συρροήν. Εάν είπωμεν ότι εν τοις χωρίοις της Βοιωτίας δεν υπελείφθη ουδ' αυτός ο γαΐδαρος, ουδέ τα κρεμάμενα εν καλάθίω οά, είμεθα εντός της αληθείας. Αλλά μήπως είμεθα εκτός της αληθείας, εάν είπωμεν ότι μόνον εν Θήβαις η φρουρά υπελείφθη;

- Άρχεται η πανήγυρις ημών να μεταλαμβάνη και των αγώνων. Έκαστος, ή εκάστη ομάς, ή έκαστον χωρίον ζητεί να επιδείξη προς το άλλο υπεροχήν. Αμιλλάται προς την παληκαριά, προς την ενδυμασίαν, προς τον πλούτον. Καθ' ομάδας διέρχονται λευκοφορεμένοι χωρικοί και χωρικαί. Αλλά τις θα αρνηθή το πρωτεϊόν της αφελείας και ωραιότητος από της Αγιαννιώτισαις; ή

τις δεν θα ομολογήσει την εξαιρετική επίδειξη της κομπανίας του κ. δημάρχου Διρφύων; Αφέλεια και απλότης· την ημέραν ηγόραζον ή επώλουν οι καλοί χωρικοί μας, και την νύκτα τώστρωναν εις το τραγούδι και εις τον χορόν.

- Εις δύο στίχους παρατεταγμένοι αι εψημένοι αίγες επλήρουν εκ της οσμής των τον αέρα, όστις εκέντα τους ρώθονας και τον στόμαχον των τετμηκότων και εκάλουν αυτούς εις ετοιμασμένην τράπεζαν. Ο βάκχος χεόμενος άφθονος εν τοις ποτηρίοις υπό τας σκιάδας, και τα βιολία τονίζοντα οξυτέρως τους εγχωρίους χορούς, εγαργάλιζον τα νεύρα των φουστανελοφόρων, και είλκυον εις παννύχιον χορόν τους χωρικούς, οίτινες υπό τα βλέμματα των αφελών χωργιατοπούλων των ανεπήδων ώσπερ αίγες, ή ώσπερ λέοντες. Έκαστος ήλθεν μάλλον να διασκεδάση, και επιδειχθή, ή να εμπορευθή.

- Έκαστος ηνόει ότι αφού την παραμονήν το εσπέρας προσέφερε τω Θεώ μέρος της τσέπης του, έπρεπε επί ταις λοιπαίς ημέραις να προσφέρη το υπόλοιπον εις τον άλλον θεόν: τον Βάκχον. Μετέβησαν μεθ' ημών πάντες οι ξένοι εις τον ψάλλοντα ναόν· προσεφέρομεν τον οβολόν μας και απήλθομεν ευχαριστημένοι· διότι εάν την πρώτην πεντάρα δεν εδέχθη η Αγία, θα δεχθή την δευτέραν, την τρίτην, ή επίτέλους την εκατοστήν, Θεία οικονομία. Δεν θραύονται ούτως αι αποτυχούσαι εις την πρώτην πεντάρα ευαίσθητοι καρδίαι των κορασίων! Δεν αποβαίνουσι φρούδα τα μελετώμενα σχέδια, ούτε οι ενδόμυχοι πόθοι, ων την πραγματοποιήσιν δηλοί η Αγία, εάν κολλήση η πεντάρα επί της εικόνας της. Ούτως καθ' όλην την νύκτα εκείνην διερχόμεθα εν ευσεβεία, εν ευθυμία και εν βακχία.

- Εάν τις εφ' υψηλού μέρους ίστατο κατά τας ημέρας ταύτας, ιδού τι θα έπιπτεν εις τας αισθήσεις του. Το μεσημβρινοδυτικόν μέρος της πόλεως, η καλουμένη εβδομαδιαία αγορά είναι το κέντρον, εν ω κυρίως περιστρέφεται η πανήγυρις. Άπειρον πλήθος λαού ανέβραζεν εν τη πλατεία, εν τοις λόφοις· και από ταύτης διεκλαδίζετο ανά τας οδούς καθ' ομάδας, ερχόμενοι και επανερχόμενοι.

- Η πλατεία της αγοράς εν η επήγγυντο αι σκηναί και τα παραπήγματα, εν είδει γωνίας οξείας το σημείον της κορυφής της οποίας απετέλει το παράπηγμα της φρουράς, η πλατεία, εστέναζεν υπό το βάρος των εκτεθειμένων εμπορευμάτων, του λαού και της βοής. Πλην ελάχιστοι ξένοι έμποροι. Άξιον παρατηρήσεως εφέτος ήτο ότι τα περισσότερα παραπήγματα ήσαν κατειλημμένα από εμπόρων εβραίων. Φαντασθήτε το είδος πλέον των φωνών δι' ων προσεκάλουν τους αγοραστάς. Εκεί ανεπτύσσετο η άκρα φιλοφροσύνη, η άκρα υποκρισία, το άκρον άωτον του ψεύδους· όρκοι και πίστεις αφειδείς αντήχουν εις τα ώτα των αγοραστών. Εν τη γωνία ταύτη, όστις ηδύνατο δυνατώτερα να φωνάξη επί τραπεζίου ιστάμενος, ηδύνατο

ευκολώτερον να προσελκύση εις εαυτὸν το διασχίζον και διασχιζόμενον μετά δυσκολίας πλήθος. Βουλευτής εδῶ ηγούμενος πολλῶν φουστανελοφόρων εκλογέων, διήρχετο εν επιδείξει, αγοράζων ως δῶρον πολύκροτον, ἢ ολιγόκροτον, σκεπτόμενος κατὰ φρένα και κατὰ θυμόν τας μελλούσας εκλογάς.

- Και με ὅλην την ἑκτακτον αὐτὴν συρροήν ενώ παρετηρεῖτο απραξία τις περί τα ἄλλα εμπορεύματα, τον εφαπλωμαποιὸν επολιόρκει πλήθος αγοραστῶν, τοσοῦτον, ὡστε, ενώ την πρώτην εσπέραν ἐπὶ μεγάλου πύργου εφαπλωμάτων ἐξήπλωνεν τα μέλη του κοιμώμενος, την επομένην νύκτα ἔμεινεν ἀϋπνος, αισθανόμενος τας ανωμαλίας του εδάφους ελλείψει στρωμνῆς, ο εφαπλωματοποιός.

Συμπέρασμα. Πολλοὶ γάμοι προετοιμάζονται.

- Αφίνοντες την γωνίαν εις τους εμπορευομένους και προσερχόμεθα να πῶμεν μίαν εις τας σκηνάς, πρόχειρα καφφενεία, τα οποία μέχρι βαθείας νυκτός κρατοῦσι την ζωηρότητα της πανηγύρεως με τα αηδονόφωνα βιολία των, και με τους ζωηρούς χορευτάς των. Εκεί συναντῶνται φιλούμενοι δύο φίλοι, συνεκρούοντο δύο βλέμματα παλαιῶν εχθρῶν. Η νεόνυμφος χωρική φιλεῖ μετ' εδαφιαίας μετανοίας, το χέρι του συναντηθέντος συμπεθέρου, και ο αρραβωνιαστικός μετά το αγορασθέν δῶρον δακτυλίδιον, ψέλιον, ἢ καρφίδα, οδηγεί την αρραβωνιαστικὴν, ἵνα τας φιλοφρονήσεις του τη προσφέρῃ δι' ενός λουκουμίου, ἢ δι' ενός ψυχροῦ χιονισμένου ερυθροῦ ὕδατος.

- Οι οδοντοῖατροι καλῶς ἐποίησαν το μέρος των. Αντικριζόμενοι ἐφ' ἀμάξης, ἐξερρίζονον τους οδόντας δωρεάν αλληλοκατηγορούμενοι. Παράξενον ὅμως ἔνώ μετά πολλῆς ευκολίας ἐξερρίζονον τους τραπεζίτας τούτους, τους ἄλλους *τραπεζίτας* δεν ημποροῦν να ξεπαστρέψουν;

- Μεγάλη λατέρνα και εικόνες ἀνηρτημένοι προεκάλουν την προσοχήν του κοινού και συνεκέντρουν αὐτὸ προς την βόρειον ἄκραν της πλατείας. Δεκάλεπτα σε εισηγάγον εις το μουσεῖον της ανατομίας. Αληθῶς θαυμασίαν σοι ἐμποιεῖ αἴσθησιν. Εἰς φυσικόν μέγεθος η υπτία Αφροδίτη δέχεται το βέλος του μειδιώντος υιοῦ της Ἑρωτος, μετά γλυκείας τινος ἀπαθείας ἀνοίγουσα τους βεβαρυμένους εκ του ὕπνου οφθαλμούς της. Ο Ζουάβος πληγωμένος ἀναπνέει ἐσχάτην ἀναπνοήν ὦ! αὐτὸ ἦτο το ἐπιτυχέστερον ὄλων, δεν διεκρίνετο αν ἦτο εκ κηροῦ φυσικώτατον. Πλείστα δε ἄλλα πράγματα δυσώνυμα, ἀλλὰ λίαν διδακτικά. Εν φράγκον σε εισηγάγεν εις μίαν ἄλλην αἴθουσαν : ζωολογικήν. Ο περιβόητος βόας, ο ουραγκοτάγκος, πήθηξ, και τόσων ωραίων εικόνων πανόραμα.

- Ο λαὸς ἐμπορεύετο εν ἡσυχία και τάξει ἔεις πυροβολισμός, εν μέσω της ἐμπορικῆς γωνίας ἀκουσθεῖς, διέκοψε πάραυτα τον θόρυβον, τας φωνάς και τα ὄργανα ἔτην δε μονόλεπτον ἄκραν σιγῆν, διεδέχθη οχλοβοή ἔ το πλήθος

και η εξουσία έσπευδε προς το παράπηγμα ένθα επωλούντο τα όπλα.

- Σοι αρέσει αυτό το πιστόλι; έλεγε χωρικός νεανίας προς έτερον, όστις περιειργάζετο τα πωλούμενα. Το ηγόρασα πέρισι εις το παζάρι. Και ενώ έλεγε ταύτα και επεδείκνυε το πιστόλιόν του, αίφνης εκπυρσοκροτεί και πίπτει έτερος νεανίας χωρικός ιστάμενος παραπλεύρως και ομιλών αμερίμνως ο ατυχής· δεν πέθανε· αλλά το τραύμα είναι θανατηφόρον.

- Την επί οκτώ ημέρας διαρκέσασαν πανήγυριν ημών δεν ετάραξεν άλλο απευκταίον· σχετικώς πάντα με τα παρελθόντα έτη, τα οποία πάντοτε εστόλιζοντο με αφθόνους παλλικαρισμούς, εφέτος διήλθομεν εν ησυχία και αδελφική διασκεδάσει.

- Οι λωποδύται ολίγον ηδυνήθησαν να εξασκήσωσιν το επάγγελμά των. Δύο κορυβαντιώντων Θηβαίων και εν ατασθαλία και αδολεσχία διασχιζόντων τα πλήθη εν ταις οδούς έκλεισε το στόμα διά του μαστιγίου ο Δήμαρχος.

- Ήδη ληξάσης της πανηγύρεως, έληξαν και αι προηγούμεναι διασκεδάσεις. Έπαυσε πλέον και η πλατεία της Ομονοίας το εσπέρας να προκαλή συνάθροισιν α λ ά Ο λ ύ μ π ι α . Η γοητευτική Ιόλα έπαυσε το άσμα της, επελθούσης διαφωνίας προς γενική θλίψιν. Το επελθόν κ α φ έ α μ ά ν μάς απεχαιρέτησε, και μόνον ο γερμανικός θίασος εμμένει, τέρπων διά της λαμπράς μουσικής του.

Οκτώ ημέρας! Ιδού επέρασαν και αυταί, ήδη αρχόμεθα των συνειθισμένων. Φαγί, ύπνο και γλώσσα.

Εφ. *Παλίρροια*, φ. 27 (4.8.1884)

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

Η ονομαστή πανήγυρις της πόλεώς μας η τελουμένη κατ' έτος κατά την εορτήν της αγίας Παρασκευής, ης αρχαιότατος ναός ευρίσκεται ενταύθα, παρά προσδοκίαν και εφέτος δεν υστέρησε κατά πολύ της παλαιάς ζωηρότητος. Οι εξακολουθούντες έτι σεισμοί, αι εξ αυτών ζημιαί και η εν γένει ένδεια του λαού δεν προοιώνιζον ευάρεστα περί της εφετεινής πανηγύρεως. Συνετέλεσε δε πολύ εις αποτροπήν των έξωθεν συνήθως ερχομένων είτε προς τέρψιν είτε προς εμπορίαν η γνωστή κλείσις του ναού της αγίας Παρασκευής και η προφητεία καταστρεπτικού σεισμού κατά την ημέραν της ενταύθα εορτής, ήτις όσο και αν είναι γελοίον, είνε δυστυχώς αληθές ότι υπό πολλών δεισιδαιμόνων επιστεύθη. Μ' όλα ταύτα αφίκοντο ολιγώτεροι ή άλλοτε, αλλ' αρκετοί ώστε να δώσωσι ζωηρότητα τινα εις την πανήγυριν ξένοι.

Ως έχομεν προγράψη ο ναός της αγίας Παρασκευής, όστις από των σεισμών έχει κλεισθή, ηνοιχθη επί τέλους μόνον την παραμονήν και την ημέραν της εορτής, εκλείσθη δε μετά την εορτήν και πάλιν κατά την γνώμην

του νομομηχανικού. Αλλ' ο κόσμος έντρομος από των εντυπώσεων των σεισμών και των διαδόσεων περί βλάβης της αγίας Παρασκευής μεγεθυνομένης υπό του φόβου και πως δειλιάσας εκ των απαισιών προρρήσεων μετά δισταγμού εισήρχετο εις τον ναόν, μόλις δ' ασπαζόμενοι οι άνθρωποι εν σπουδή την αγίαν εικόνα της πολιούχου εξήρχοντο εις την πλατείαν, ολίγιστοι δ' έμενον εν αυτώ. Τούτο συνέβη και κατά τον εσπερινόν της παραμονής και κατά την πρωϊνήν λειτουργίαν, ένεκα δε τούτου ηλαττώθησαν επαισθητώσ εν συγκρίσει προς τα παρελθόντα έτη αι εισπράξεις του ναού.

Ζωηροτέρα κάπως είνε η πανήγυρις υπό εμπορικήν έποψιν. Τελείται και εφέτος εν τω τόπω της εβδομαδιαίας αγοράς, όπου ο δήμος ανήγειρε πρόχειρα παραπήγματα, ει και υπό πάσαν έποψιν καταλληλότερος είνε ο κατωτέρω εκ της κατεδαφίσεως των τειχών και της χώσεως της τάφρου ανοιχθείς χώρος. Ως και εν τω προηγουμένω φύλλω εγράψαμεν ολίγιστοι αφίκοντο έμποροι εξ άλλων μερών ιδίως δε μικρέμποροι, πληρώσαντες το μέσον της πλατείας και δυσχεραίνοντες την κυκλοφορίαν του πλήθους, εξ Αθηνών δε μάλιστα τρεις μόνον, ως εμάθομεν, αφίκοντο. Ο διά τα ζώα μόνον προωρισμένος τόπος ήτο πλήρης τοιούτων, πωληθέντων απάντων εις τους χωρικούς εις μεγάλας τιμάς. Τας πρώτας ημέρας της πανηγύρεως εποίκιλλον αυτήν οι παντοδαποί χωρικοί διά των διά φόρων και ποικίλων ενδυμασιών των, αλλ' ούτοι πάντες ταχέως ενεργήσαντες τας εμπορικάς συναλλαγάς των απήλθον εις τα ίδια και κατέλιπον ελεύθερον το εμπορικόν πεδίον εις τους Χαλκιδείς και τας Χαλκιδίδας, αίτινες ήδη μάλιστα προς εσπέραν κατακλύζουσι τα εμπορικά καταστήματα, προτιμώνσαι εκ τούτων τα Αθηναϊκά και τα έχοντα πλουσιώτερα και πολυτελέστερα εμπορεύματα. Μεθ' όλην όμως την φαινομένην ταύτην κίνησιν αι πραγματικά συναλλαγαί φαίνεται ότι είνε πολύ πενιχραί και μικρότεροι των περυσινών.

Εν τούτοις δεν έλειψαν και εφέτος τα ποικίλα μέσα διασκεδάσεως του πλήθους. Προ ημερών ήδη πολλών εν τινι των καφενείων της αγοράς έχει στήση την εξέδραν του θιάσος αοιδών και ορχηστρίδων, ασέμνωσ ορχουμένων και αμούσως αδουσών. Το καφε-σαντάν τούτο ελκύει πάντων των δημοσίων θεαμάτων περισσότερων το πλήθος των απλοϊκών χωρικών, οίτινες περιστοιχίζοντες πυκνώς την εξέδραν μετά περιεργίας θεώνται τους χορούς και ακροώνται των ασμάτων. Αφελέστερον όμως ίσως και ελληνικώτερον διεσκέδαζον εκείνοι, οίτινες εν άλλοις καφενείοις εν ευθυμία διατελούντες εχόρευον εγχώριους χορούς υπό τους ήχους του βιολίου και του μπουζουκίου. Μεταξύ των περιέργων θεαμάτων πρέπει να συγκαταλέξωμεν και μηχανήμα τι, όπερ εκόμισεν εκ Στενής του δήμου Διρφύων νεανίας χωρικός παντελώς σχεδόν απαίδευτος. Το μηχανήμα τούτο κατασκευασθέν διά μικρού μόνον μαχαιριδίου, άνευ ουδενός άλλου

ξυλουργικού οργάνου, εκ σκληρού ξύλου παριστάνει είκοσι διάφορους εργασίας, όσας έχει ίδη εν τω βίω του ο κατασκευαστής, εκτελουμένας μετά μεγίστης ακριβείας διά της κινήσεως ενός μόνον τροχού. Μικρά ξόανα παριστάνουσι εδώ μεν τον τρόπον της πήξεως του γάλακτος, της κατασκευής του βουτύρου, του αλέσματος, του κοσκινίσματος του σίτου, αλλού τον χορόν της άρκτου υπό την οδηγίαν του αρκτοφόρου, το αλώνισμα των καρπών, υπάρχει προσέτι μαγγάνιον και μαντάνιον. Είνε δε περίεργον και της κατασκευής αυτού το ιστορικόν. Ο νεανίας ούτος συλλαβών το σχέδιον του μηχανήματος ειργάζετο επιμόνως και επιμελώς εις την πραγματοποιήσιν, αλλ' εύρισκεν εμπόδιον τον πατέρα του, όστις μη θέλων ν' ασχολείται ο υιός του εις τοιαύτα αθύρματα και να απέχη των γεωργικών εργασιών συνέτριβε τα έργα του, αλλ' επιτέλους ιδών την επιμονήν του υιού του αφήκεν αυτόν να τελειώση την εργασίαν, εξ ης προέκυψε μηχανήμα περίεργον αληθώς και θαυμάσιον διά τε την σύλληψιν του σχεδίου και την εκτέλεσιν υπό χωρικού στερουμένου πάσης μηχανικής ή ξυλουργικής γνώσεως.

Εφ. *Εύριπος*, φ. 1460 (20.7.1894)

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

Η ζωηρότης

Παρέρχονται και θα παρέλθουν διαδοχικώς με μίαν χρυσήν ανάμνησιν αλησμόνητοι εφέτος αι ημέραι της εν τη πόλει μας ονομαστής πανηγύρεως, ήτις αναντιλέκτως ήδη κατέστη μία των καλλιτέρων και πρωτοτύπων πανηγύρεων, μη περιοριζομένη απλώς εις τας συναλλαγάς, αίτινες είνε ο κύριος αυτής σκοπός, αλλά παρέχουσα άφθονα τα διασκεδαστικά μέσα. Το κεντρικόν της πόλεως μας διά τε τας νήσους και την Στερεάν και η ταυτοχρόνως τελουμένη θρησκευτική πανήγυρις και τέλος, όπερ και το πρώτιστον, η προ πάσης άλλης πανηγύρεως έναρξις της ημετέρας συνετέλεσαν πάντοτε και συντελούν εις την ολονέν ανάπτυξιν και πρόοδον αυτής.

Εφέτος ό,τι και αν γράψη τις διά την πανήγυριν, αναντιρρήτως κατώτερον του αληθούς θα αποβή.

Ανθρωποπλήμμυρα δύναται να ονομασθή η συρροή τοσούτου ξένου κόσμου, εις ον προσετέθησαν εν ου σμικρώ αριθμώ αξιωματικοί και πληρώματα του εν τω λιμένι της πόλεως ορμούντος Στόλου, του μόνου κυρίως συντελέσαντος εις την ασυνήθη ζωηρότητα της εφετεινής πανηγύρεως. Ανά παν σημείον και κέντρον της πόλεως κίνησις, ζωή, χαρά και ευφροσύνη καθ' εκάστην εσπέραν επεχύνετο. Παντού ζωηρότης, παντού

κόσμος πολὺς και ποικίλος, ὅσον ουδέποτε δεν ενθουμείται να εφιλοξένησεν ο τόπος μας. Πλην και η εβδομάς αὐτή θα αποσβεσθή-κατ' ἰδίαν ὁμως διὰ την Χαλκίδα-εν τη νυκτί του παρελθόντος και θα εναπομείνη μόνον μόνη η ενθύμησις της ωραιότητος και της τῶσης γλυκύτητος των ημερῶν της.

Θρησκευτική εορτή

Η Θρησκευτική εορτή ἐπὶ τη μνήμη της Αγ. Παρασκευῆς και ἀφ' εσπέρας και την πρωίαν ενείχε τι το μεγαλοπρεπές εν τη συρροή του ποικιλοστόλου εκείνου κόσμου, ὅστις ἀθρόος και ἀλληλωθούμενος εισηρχετο εις τον διὰ του ονόματος της πολιούχου τιμώμενον εν τη ἔσω πόλει ἀρχαίον ναόν, εορτάσιμον στολήν περιβαλλόμενον, ἵνα προσευχηθῆ προ της εικόνας της αγίας, εις ἣν και ἀναθήματα ποικίλης ἀξίας ἀνέθετε. Το ἀρχαίον δε ἔθιμον της εν τῷ ναῷ κατακλίσεως κατὰ την νύκτα και ἐφέτος δεν ἔλειψε, και πολλοί, ἰδίως δε χωρικοί, μάλιστα ἀσθενεῖς ἐκοιμήθησαν εν αὐτῷ προσευχηθέντες και προσδωκῶντες την ἐκ θαύματος ἴασιν.

Οἱ ἐπίτροποι του ναοῦ ὅσον ἀφορὰ την ἐντὸς της ἐκκλησίας τελετὴν ἐφρόντισαν να ρυθμίσωσι ταύτην καλῶς, ἀλλὰ διὰ το ἐξωτερικόν ταύτης ἐφάνησαν, ὡς μη ὠφείλε, λίαν φειδωλοί. Λίγαι σημαῖαι μόνον ἀπετέλουν την στολήν του ναοῦ, το πρῶτιστον δε ο φωτισμός ἦτο πενιχρότατος περιορισθεῖς μόνον εις τους παρά την εἴσοδον δίσκους.

Η ἐμπορική κίνησις

Μετά της θρησκευτικῆς εορτῆς ἤρχισε και η ἐμπορική πανήγυρις η τελουμένη εν τῷ συνήθει τῷ της εβδομαδιαίας ἀγοράς. Ἐμποροὶ ὡς και εν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἐγράψαμεν ἀφίκοντο ἀρκετοί και ἐξ Ἀθηνῶν και ἐκ Πειραιῶς και διαφόρων ἄλλων μερῶν. Ἐάν ηθέλομεν κρίνει ἐκ της καθ' ἐκάστην ἡμέραν συρροῆς ὅλων των τάξεων του λαοῦ εν τῷ τῷ της πανηγύρεως, θα κατελήγομεν εὐλόγως εις το συμπέρασμα, ὅτι ἀνάλογοι συγκριτικῶς θα ὦσι και αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαι. Μῆχρι τούδε ἐμάθομεν, ὅτι αἱ γενόμεναι ἐμπορικαὶ πράξεις δεν εἶνε μεν κατώτεραι των ἄλλων ἐτῶν, ἀλλ' ὁμως εἶνε δυσανάλογοι προς τον συμβαίνοντα συνωστισμόν γινόμενον παρά πολλῶν μάλλον χάριν περιεργείας. Η ἐμπορική ἀπραξία η ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον μαστίσασα την ἀγοράν μας δύνатаι να θεωρηθῆ ὡς εν των αἰτίων του φαινομένου τούτου. Αὐτή ἐπέφερεν εις την πόλιν ἀχρηματίαν, ἐξ ἣς κατὰ το μάλλον και ἠττον, ὅλαι σχεδόν αἱ τάξεις πάσχουσι. Σχετικῶς δε προς την συρροὴν του ξένου κόσμου, οὗτος ἐρχεται κατ' ἔτος οὐχὶ τῶσον διὰ τον σκοπὸν του ἐμπορίου ὅσον διὰ την ἀπόλαυσιν ψυχαγωγίας τινός ομοῦ με το ωραῖον και δροσερὸν κλίμα του ημετέρου τόπου. Εν τούτοις η πόλις μας, ὅπως και ἀν ἔχη, ἰδίως δε το ωραῖον φύλλον ὡς πάντοτε λαμβάνει ἐνεργὸν μέρος εις τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, εις ας οὐχ ολίγην ἐμψύχωσιν παρέχει.

Άλλως τε υπολείπονται εισέτι τρεις ημέραι μέχρι της λήξεως της πανηγύρεως και ελπίζομεν, ότι κατ' αυτάς θα γίνη μεγαλητέρα η ενέργεια των συναλλαγών προς ικανοποίησιν πάντων οπωσούν των εμπόρων. Τας τελευταίας ημέρας επεκράτησε διά πολλούς λόγους να γίνωνται αι περισσότεραι συναλλαγαι και διά τούτο λοιπόν πάσα από τούδε αποτίμησις περί αυτών, είνε εν μέρει επισφαλής.

Αι διασκεδάσεις των πρώτων ημερών

Και έως εδώ μεν περί της θρησκευτικής και εμπορικής πανηγύρεως, αλλά περί εκείνου, δι' ο απαιτείται να σταματήσωμεν ολίγον και αξίζει περισσότερο ν' ασχοληθώμεν είνε η διασκεδαστική ζωή, ην επέδειξε η πόλις εν τη εφετεινή πανηγύρει, ζωήν ποικίλην, ζωήν πολύμορφον, ζωήν εξαιρετικήν, πρωτοφανή και πρωτότυπον με την συγκέντρωσιν τοσούτου εκλεκτού κόσμου και τοσούτων ψυχαγωγικών απολαύσεων.

Εν τη εβδομαδιαία αγορά κατά τας πρώτας ημέρας συνεχής βόμβος και πλημμύρα ζωής καθ' εκάστην εσπέραν με τας φοβεράς των εμποροπαίδων φωνάς, διαλαλούντων το εμπόρευμά των, παρουσιαζόντων την όψιν του, το χρώμα, ίνα μαγνητίζουν τους περιπατητάς και τους σύρουσιν εκεί πλησίον και τους κάμνουν να κύψουν, να το ιδούν να το ορεχθούν και το αγοράσουν. Δυτικώς της αγοράς τα αυτοσχέδια κέντρα των διασκεδάσεων, του θορύβου δηλ. και του συναγελασμού των ωδικών καφφενείων της τελευταίας ίσως εκ των τάξεων, εδώ πλησίον και η φιλαρμονική, εκεί δε εις την επάνω αγοράν ευσταλείς φουστανελλοφόροι με τον πυρίχιον χορόν των τον συνοδευόμενον από τα βιολιά και τους ζουρνάδες και με την αδιάπτωτον χαράν των την παρατεινομένην μέχρι του μεσονυκτίου. Όλοι οι τόνοι των ποικίλων τούτων μουσικών αναμιγνυόμενοι με τας κραυγάς των φωνασκούντων παίδων και γυρολόγων με τας συνεχείς ραβδοκρουσίας των θαμιστών των καφφενείων απετέλουν εν αληθινόν πανδαιμόνιον μαινομένου πλήθους. Χωρικοί και νόστιμες χωριατοπούλες με τας χρυσοποικιλμένας ενδυμασίας των κατέκλυζον την πλατείαν της πανηγύρεως και έχασκον αφελώς με ανοικτόν το στόμα προ του ασέμνωσ ορχομένου γυναιίου του ωδικού καφφενείου, προ της παιανίζούσης φιλαρμονικής μας και προ πολλών άλλων μικροθεαμάτων. Και μεταξύ τούτων θόρυβος αλλόκοτος χαριεντιζομένων νέων, ψίθυρος χειλέων και ευρωπαϊκών εσθήτων μετ' εξαιρέτου πολυτελείας, θορυβώδης σύγχυσις κινουμένου κύματος εκ δεσποινών και δεσποινίδων επί βραχίονος και καθ' ομίλους ανερχομένου και κατερχομένου πατείς με πατώ σε, γελώντος και ομιλούντος δυνατά υπερεπλήρου την ασθμαίνουσαν οδόν προ των καφφενείων, όπου παντοειδείς μορφαί γυναικών πάσης ηλικίας και σχηματισμού εν τραγελαφική περιβολή ψάλλουσιν ελκύνουσαι ανθρώπους πάσης ηλικίας και

τάξεως άλλους καθημένους, άλλους ισταμένους και παρακωλύοντας την ελευθέραν κίνησιν. Και εκινείτο μηχανικώς όλος εκείνος ο κόσμος, έως ότου η επερχομένη νυξ απεχώριζεν τους πάντας ευθύμως, ευχομένους την αύριον διασκεδάσιν καλλιτέραν.

Και έφθانون εις πραγμάτων αι ευχαί των, διότι η ετέρα εσπέρα ήτο πλέον γοητευτική και πλέον ανετική. Οι χωρικοί όλοι σχεδόν είχαν απέλθην εις τα ίδια ενεργήσαντες ταχέως τας εμπορικός των συναλλαγάς, το δε διασκεδαστικόν πεδίο αφέθη ελεύθερον εις τους κατοίκους της πόλεως και τους παρεπιδημούντας ξένους. Όλην την κίνησιν και την ζωήν της προτεραιάς ειχεν αναλάβει η γέφυρα. Εν αυτή έπαιζε η Μουσική του Ναυτικού απαρτιζομένη εκ τριάκοντα και πλέον οργάνων με αρχιμουσικόν τέλειον εις τας γνώσεις και με επιτυχή εκτέλεσιν όλων των παινιζομένων τεμαχίων, άτινα εις πάντας, ιδιαίτατα όμως εις τινα φίλον μου διήγειρον δυσόριστον ποικιλίαν αισθημάτων και συγκινήσεων.

Η γέφυρα είχε καταστή μοναδική απόλαυσις, όλον εκείνο το σμήνος των ανθρώπων επηγαινοέρχεται περιδινούμενον πάντοτε πλησίον αυτής και της εστίας των λαμπρών μουσικών ήχων. Έλαμπον τα χρυσά σειρήτια των πίων των αξιωματικών και τα ορειχάλκινα όργανα των ναυτικών μουσικών. Το σύνολον έστιζον ζωηρώς οι ευθυτενείς και εύθυμοι του Ναυτικού αξιωματικοί με τα λαμπυρίζοντα χρυσά γαλόνια των τα προσδίδοντα ιδιαίτεραν φυσιογνωμίαν εις πάσαν συγκέντρωσιν πλήθους εις πάσαν τελετήν ή άλλην τινα ελληνοπρεπή εορτήν. Χαρά και φαιδρότης απέπνεε την εσπέραν εκείνην μέχρι νυκτός, οπότε λευκαί ηλεκτρικαί λάμπεις από της ναυαρχίδος αποστελλόμεναι παρήγον μίαν ωραιοτάτην και μαγευτικήν εντύπωσιν διά τον οφθαλμόν και την ψυχήν του θεατού εκ της αιφνιδίας, της αποτόμου, της συναρπαζούσης ούτως ειπείν προβολής του θεάματος. Όλα τα πλοία λουόμενα εκ της λάμψεως του αδαμαντοσπάρτου ουρανού και των λευκών ηλεκτρικών ακτίνων και της λευκής επίσης θαλάσσης διεγράφοντο εν εξόχω εικόνι καθαρώτατα, ολόκληρα, από του σκάφους αυτών του μέλανος ή φαιού μέχρι της τελευταίας κεραίας. Και περιεπάτει ο κόσμος δροσερός και πεταχτός άνωθεν του ροχθούντος ρεύματος, αναπνέων, δροσιζόμενος, απολαμβάνων μίαν εσπέραν, θαυμασίαν μαγευτικήν κατάργυρον, ην όμως το προκεχωρηκός της ώρας ηνάγκασεν αυτόν ταχέως να εγκαταλείψη.

Την εσπέραν της Πέμπτης ετελέσθησαν και οι προαγγελθέντες λεμβοδρομικοί και κολυμβητικοί αγώνες. Η εορτή ήρχισε την Πέμπτην και ετελείωσε την Πέμπτην, ουχί δε το Σάββατον δηλ. επί τρεις συνεχείς εσπέρας, ως είχε η επιτροπή διά του προγράμματός της κανονίσει αυτήν. Η περιοχή της γεφύρας και όλη η παραλία του βορείου λιμένος παρουσίαζεν όψιν γραφικωτάτην με την ατελεύτητον σειράν τοσούτου ποικιλοχρόου

κόσμου. Πολυεθνείς σημαίαι εκυμάτιζον φαιδρώς επί της γεφύρας κάτωθεν του γαλανού ουρανού και άνωθεν του κελαρύζοντος ρεύματος και του πολυχρώμου πλήθους, όπερ είχε καταλάβει δι' εισιτηρίων τα επ' αμφοτέρων των κρασπέδων του Πορθμού και ιδίως του της Βοιωτικής τοποθετημένα καθίσματα. Η επιτροπή, ίνα εμποδίση τα εκ της προμηνησομένης συρροής άτοπα προς τούτοις δε, ίνα εισπράξη και χρηματικών τι ποσόν διά τον Γυμν. σύλλογον εξέδωκε τα εισιτήρια και δι' αυτών επετρέπετο η είσοδος εις την γέφυραν και τα δύο περιζώματα αυτής. Η γέφυρα ήτο προωρισμένη διά τους προσκεκλημένους, εν οίς και ο ναύαρχος μετά πολλών αξιωματικών. Και ο πρώτος και οι δεύτεροι ετίμησαν την εορτήν, κατέφθασαν δε ενωρίς και κατέλαβον τας θέσεις των. Η αγωνόδικος επιτροπή εκάθητο προ του φυλακείου της Ευβοϊκής ακτής. Εν ταύτη δε και τη Βοιωτική ήσαν εν μεν την δευτέραν η Μουσική του ναυτικού, εν δε τη πρώτη η Φιλαρμονική της πόλεως, ανέκρουον δε διάφορα τεμάχια εναλλάξ.

Το σημείον της ενάρξεως του αγώνος εδόθη και 5 κολυμβηταί ερρίφθησαν εις την θάλασσαν ανελισσόμενοι και χανόμενοι υπό τα κύματά της, ημιλλώντο με όλας τας δυνάμεις των διά την υπεροχήν, αλλ' αρχήθεν ο αγών εφαινετο κλίνων υπέρ ενός μόνον, όστις είχε προχωρήσει κατά πολύ των άλλων. Ούτος ήτο ο Χρ. Σιμιτζής αδαμιαίος-τούτο αμέλεια της επιτροπής-διελθών τον Πορθμόν, όπου και το τέρμα, εν μέσω των επευφημιών και των χειροκροτημάτων του πλήθους. Δεύτερος ήλθεν ο Γ. Α. Οικονομίδης κατόπιν δε και οι τρεις άλλοι μη υπολειφθέντες και πολύ. Και ο αγών της λεμβοδρομίας, όστις έγινε μόνον διά τους λεμβούχους-έπρεπε να προτιμηθώσιν οι ερασιτέχναι, -εστέφθη υπό επιτυχίας. Και πάλιν του πλήθους χειροκροτούντος, διήλθεν το τέρμα πρώτη η λέμβος του Γεωργ. Τερλάκια, πολύ πλησίον όμως και των άλλων ακολουθουσών.

Ούτως λοιπόν έληξε και αύτη η πανηγυρική εορτή θέσασα την κλείδα όλων των καλλιτέρων της πανηγύρεως διασκεδάσεων.

Αλλ' αι εκ ταύτης εισπράξεις είνε τόσον ολίγαι, ώστε δεν αρκούσιν ούτε διά την απονομήν των προκηρυχθέντων βραβείων, και οι νικηταί ζητούσιν τα βραβεία των και... φωνάζουν. Διά τούτο η επιτροπή έπρεπε, νομίζομεν, ως και άλλοτε διά συνδρομών να εξασφαλίση ταύτα, ίνα ούτω προσεγίνετο και ωφέλειά τις εις τον Γυμν. Σύλλογον, υπέρ ου θα διετίθετο όλον το εισπραπτόμενον εκ των εισιτηρίων χρηματικών ποσόν.

Εφ. *Εύριπος*, φ. 1644 (31.7.1899)

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΝ

Η Χαλκίς προσέλαβεν από της Πέμπτης εκτάκτως ζωηράν όψιν ένεκα της τελουμένης εμποροπανηγύρεως.

- Και πηγαινοέρχονται τα πλήθη και διασκεδάζει ο κόσμος.
 - Κόσμος άφθονος κατά τας παρελθούσας ημέρας εις την αγοράν με τον συρφετόν των παντοίων ξένων χωρικών και πολιτών.
 - Όλη η Χαλκίς μπορεί κανείς να είπη χύνεται και πλημμυρεί τον χώρον της αγοράς.
 - Καμμία γυναίκα δεν μένει το απόγευμα εις το σπήτι της.
 - Συνήθως ένας καβαλιέρος συνοδεύει τέσσερας, πέντε και περισσοτέρας δεσποινίδας και κυρίας.
 - Διά τούτο φαίνεται ότι το ωραίον φύλο κυριαρχεί του πεδίου.
-
- Και από την Καρυστίαν κατήλθεν αρκετός κόσμος εφέτος.
 - Αλλά και από τα μέρη της επαρχίας μας ήλθον πολλοί.
 - Επίσης και κόσμος των Αθηνών ουκ ολίγος και από την Βοιωτίαν περισσότερος.
 - Βλέπει τις όθεν να παρελαύνουν.
 - Κομψαί και λιγυραί ασταί εις το πλευρόν χονδροφιασμένων χωριατισσών.
 - Καλλοναί αναμίξ με τερατάκια, Αφροδίται συμβαδίζουσαι με εριννύας.
 - Τουαλέται της τελευταίας Παρισινής μόδας, και τουαλέται караγκούνικης μόδας της εποχής του Μεγάλου Αλεξάνδρου.
-
- Την προς τα καφενεία της αγοράς σειράν έχουν καταλάβει, ως συνήθως, τα διάφορα καφεαμάν, τα οποία πληρούνται μέχρις ασφυξίας.
 - Εκτός των νταήδων και μερακλήδων κάθηνται και οικογένειαι ολόκληραι, ιδίως χωρικάι και κορίτσια χάσκοντα προ του ήκιστα εποικοδομητικού θεάματος των ορχουμένων μαινάδων.
 - Μέγα μέρος του ακροατηρίου, το οποίον θαυμάζει εν ορθοστασία διά τον φόβον των καρεκλών τας κορδακιζομένας βακχίδας, αποτελούν και οι εκεί πλησίον πολυπληθείς γύφτοι μετά των αξιοτίμων οικογενειών των.
 - Ίστανται εκεί θαυμάζοντες μέχρι της ενδεκάτης νυκτερινής και απέρχονται είτα κατά πολυπληθείς ομάδας, των οποίων προηγούνται οι κύριοι φέροντες εις τας αγκάλας τους μπεμπέδες των, έπονται δε αι κυρίαί σύρουσαι θορυβωδώς τα σανδάλια των, και ως οπισθοφυλακή οι νεανίαί και αι δεσποινίδες, σχολιάζοντας εν ακαταλήπτω γύφτικη διαλέκτω τας εντυπώσεις των!
 - Πού είσθε μωρέ, στον περίπατον; ερωτά ένας νυκτοπεριπατητής γύφτον τινά.

- Όκι! τέατρο!
- Τα πανοράματα κατέκλεισαν την αγοράν.
- Και κυριαρχεί η φωνή του πανοραματζή, «εδώ είναι η περίφημος Ανδριάνα από το Βαθρακονήσι!».
- «Εδώ βλέπετε, κύριος, τας σφαγάς της Κίνας, πώς έχουν σφάξη τους ευρωπαίους και εκοκκίνησαν οι ποταμοί από το αίμα».
- Ευάριθμος κόσμος στρέφει και προς τα εμπορικά διά να αγοράση.
- Εν τη πλατεία των αντισεισμικών έχει ιδρυθή και ζωολογικός κήπος.
- Είνε το μόνον άξιον λόγου θέαμα, το οποίον ουδείς σχεδόν έμεινε χωρίς να το ίδη.
- Τρομάζει κανείς προ της αγριότητος της πολυχρώμου τίγρεως, του παμμεγέθους λέοντος και των λοιπών αγρίων ζώων, της υαίνης, της λεαίνης μετά λεοντιδέων και τόσων άλλων εκ του γένους του πιθήκου.
- Και εν έργον μιάς Χαλκιδίδος, το οποίον, ως ελέχθη, θα εκτεθή και εις την έκθεσιν, εξετέθη και ήδη εν τη αγορά της πανηγύρεως εις κοινήν θέαν προς δεκαρολογίαν.
- Είναι εν χειροτέχνημα καλής εργασίας εκ χαρτίνων ταινιών του τηλεγράφου κατεσκευασμένων εις μίαν χρυσήν εκκλησίαν μεθ' όλου του ιερού προσωπικού της.
- Ευχαριστεΐται ο φιλόμουσος κόσμος και με εν υπαίθριο μελόδραμα.
- Το αποτελούν τρεις πλανόδιοι Ιταλοί μουσικοί, μία απόφοιτος... του θεάτρου, ένα κοριτσάκι και ένας κωμικός βοηθός των.
- Τραγουδούν ωραία μέρη μελοδραμάτων τη συνοδεία κιθάρας και μανδολίνου.

Εφ. *Εύριπος*, φ. 1726 (1.8.1901)

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ

Κατά καθήκον χρονογραφικόν οφείλω σήμερα να λάβω ως θέμα μου την εμποροπανήγυριν μας. Αλλ' οφείλω και κάτι άλλο ακόμη να ομολογήσω ότι ποτέ δεν ευρέθην εις δυσκολωτέραν θέσιν εις ην περιέστην αποφασίσας επί τέλους να λάβω ανά χειράς την πέννα μου και να χαράξω γραμμάς γ ι α τ ο π α ζ ά ρ ι.

Θα επροτίμων σας βεβαιώ να υποχρεωθώ να τονίσω μίαν ωδήν εις την

δημοτική Καθαριότητα, παρά να υποστώ το μαρτύριον να γράψω δύο λέξεις επί του προκειμένου θέματος.

Και όμως!... ανάγκη και θεοί πείθονται!...

Λοιπόν ακολουθήσατέ με... για το πανηγύρι!

Τι εντύπωσιν σάς προξενεί;

Εν πρώτοις θα μου ειπήτε, σας προξενεί την εντύπωσιν π α ν η γ ύ ρ ε ω ς καθ' όλον το εύρος και το πλάτος της κυριολεξίας της.

Έμψυχα και άψυχα όντα και πράγματα παντοδαπά συνηγέρθησαν και συνεκεντρώθησαν επί το αυτό, τα μεν άψυχα πράγματα μετά τινος μεθοδικότητας ταξινομηθέντα, τα δε έμψυχα όντα, ως επί το πολύ, ατάκτως και αμεθόδως στρωθέντα κατά γης επί σωρών ξηρών χόρτων.

Οποία αντίθεσις μεταξύ όντων και πραγμάτων!

Ένας θόρυβος συμμιγής από φωνάς και διαλαλήματα, ως μούγκρισμα κανενός βαρυστομαχιασμένου τέρατος, κυριαρχεί απ' άκρου εις άκρον του Παζαριού, ενδεικνύων ότι υπάρχουν εκτεθειμένα προς πώλησιν διάφορα εμπορεύματα πάσης προελεύσεως και πάσης χρήσεως, αλλά και ότι...δεν υπάρχουν χρήματα εις τα θυλάκια των περιπρεχόντων καθημερινώς το παζάρι και περιεργαζομένων απλώς τα φύρδην, μίγδην εκτεθειμένα εμπορεύματα.

Και αυτή είναι η μόνη παρατήρησις, η δυναμένη να δώση τον πραγματικόν χαρακτηρισμόν και την τοπικήν χροιάν και τον αρμόζοντα τόνον εις την π α ν ή γ υ ρ ι ν .

Ότι δε ματαίως ξελαρυγγιάζονται οι διαλαληταί δύναται ν' αποδειχθή κάλλιστα από τας... εισπράξεις των, από τας οποίας θα μείνουν πολύ ευχαριστημένοι αν κατορθώσουν να βγάλουν τα ακριβοπληρωθέντα ενοίκια των δημοτικών παραπηγμάτων!!

Ο μάλλον ευχαριστημένος από τας εισπράξεις του θα είναι αναμφιβόλως μόνον ο υπαίθριος οδοντίατρος... ο εξαγγέλων εξ αμάξης τα προτερήματα του αλανθάστου φαρμάκου του και ο οποίος δεν εβράδυνε να ενσκήψη από των πρώτων ημερών της πανηγύρεως.

Και ο τσαρλατάνος αυτός, όστις προσποιείται τον ιατρόν με τουπέ δέκα τουλάχιστον καθηγητών όρθιος επί της αμάξης του δεικνύει εις τους ευπίστους θεατάς σκευασίαν φαρμάκου τινος, διά του οποίου παύουν ως διά μαγείας οι πόνοι των δοντιών, αφ' ου παύσουν να εκτελούν τον προορισμόν των.

- Εγκώ ντεν είμαι τσαρλατάνο! Το γιατρικό αυτό ευρέθηκε γραμμένο σ'

ένα παλιό μπιμπλίο και γιατρεύει αμέσως κάθε πόνο και κάθε ασθένεια!!

Και ο περίφημος Δόκτωρ μαζεύει ακαταπαύστως από το νοήμον κοινόν... τριακοντάλεπτα και δίνει μια πέτρα για φάρμακο.

Εκτός του υπαιθρίου ιατρού υπάρχουν και ευτυχείς διά τους οποίους δεν είναι δυνατόν να λεχθή ειρωνικώς η λέξις *είσπραξις*. Και αυτοί είναι οι *επιχειρηματίαι* που έχουν τη γνώσι να προσφέρουν κατ' έτος εις τον κόσμον την θεαματικήν απόλαυσιν των *σαντουριών*, εις τα οποία φιγουράρουν γυναίκες με πολύχρωμες τουαλέτες, με ευαρέστους και δυσαρέστους φωνάς, ώμορφες και άσχημες, λεπταί και υπέρσαρκοι. Τρία τέτοια καφέ-αμάν κατά μήκος της μεσημβρινής πλευράς αναμιγνύουν κάθε βράδυ την εκνευριστικήν μουσικήν των μέσα εις το πανδαιμόνιον του παζαριού πενταρολογούντα απαύστως.

Αλλά τον διαπεραστικώτερον τόνον εις το συρφετώδες πανδαιμόνιον αναδίδουν τα *καμπανέλια*, τα κρουόμενα κατ' ανισόχρονα διαστήματα υπό των πωλητών των.

Κάποιος έξυπνος τάβαλε με ένα καμπανοποιόν, επιλέγων ότι στα πανηγύρια δεν κτυπούν καμπάνες! Τι διάβολον! κοιμητήριον το κάναμε!

Ένας *παζαριώτης* πού ποτέ ως φαίνεται δεν θα είχεν ιδή ούτε καμπαναριό, ούτε καμπάνα, ελκυσθείς από τον ήχον του πολυδονήτου μετάλλου και πλησιάσας εις τής καμπάνες αφήκε μεγαλωστί μίαν μεγάλην αναφώνησιν :

- Μωρέ τι θεριά... κυπριά!.

Ενόμισεν ο αφελής χωριάτης ότι ήσαν κουδούνια για τραγιά και πρόβατα!...

Ο δε καμπανοποιός περίλυπος κρούων το ηχηρόν μέταλλον διαρκώς επαναλαμβάνει :

- Πάει πλέον! ξεθεώθηκε ο κόσμος, ούτε ένα κουδούνι δεν αγοράζει κανείς!...

Και ο γειτονάς του :

- Καλλίτερα, βρε αδερφέ, να σου μείνουν όλες η καμπάνες για να...σημάνουν τον επικήδειο του παζαριού!...

Αμήν!...

Ευρίπιος

Εφ. *Εύριπος*, φ. 1998 (30.7.1905)

ΓΡΑΜΜΑΙ

Αρκούντως ζωηρά είναι η κίνησις της πόλεώς μας κατά τας ημέρας αυτάς ως εκ της πανηγύρεως.

-Δυστυχώς όμως δεν παρατηρείται η αυτή ζωηρότης και εις την συναλλαγήν, ήτις είναι πολύ πενιχρά.

-Και τούτο είναι αποτέλεσμα αφ' ενός μεν της γενικής οικονομικής καχεξίας των τελευταίων ετών, εξ άλλου δε ειδικώτερον της εντελούς εξαντλήσεως εις ην έχουν περιέλθει οι αγροτικοί ιδία πληθυσμοί του τόπου μας, ως εκ της κρίσεως, ην διέρχεται το πολύτιμον προϊόν των ο οίνος.

-Διότι είναι αποδεδειγμένον ότι οι αμπελοκτήμονες και οι χωρικοί εν γένει είναι εκείνοι οι οποίοι δίδουν την ζωήν εις πάσαν εμπορικήν κίνησιν της πόλεώς μας.

-Και ιδία κατά τα τελευταία ταύτα έτη, καθ' α οι ευπορούντες Χαλκιδείς, οι δυνάμενοι να προσδώσωσι κάποιο σφρίγος εις την συναλλαγήν των ημερών αυτών, προμηθεύονται πάντα σχεδόν τα προς ρουχισμόν χρειώδη εξ Αθηνών.

-Και αδιαφορούσι τελείως διά το προσγιγνόμενον κακόν εις τον τόπον των, εν ω τόσα και τόσα απέθησαύρισαν, γιγνόμενοι αυτοί, οίτινες ώφειλον να είναι οι προστάται της πατρίδος των, οχετοί μέσω των οποίων πολύτιμος ιδρώς των πενομένων σήμερον τάξεων διοχετεύεται εις την ξένην μόνον και μόνον χάριν επιδείξεως.

-Τέλος πάντων δεν θα εκλείψη αυτή η κακοήθεια μερικών που αρέσκονται να κοσμούν με διάφορα θνησιμαία ζώα τας καλλιτέρας οδούς της πόλεώς μας, και ιδία την παραλιακή Λεωφόρο Βουδούρη.

-Οι αρμόδιοι δεν φρονούν ότι πρέπει να ληφθή κάποιο μέτρον εναντίον της ασχημίας αυτής, η οποία άλλως τε απειλεί και την υγείαν όλων μας;

-Διατί ο κοσμάκης να στερήται του ωραιότερου περιπάτου του, του προς την γέφυραν;

-Πανζουρλιασμός έγινε την παρελθούσαν Τετάρτην εις την αγοράν ως εκ της ενσκηψάσης αιφνιδίας θυέλλης, ήτις διήρκεσε περί την ώραν.

-Ταύτης προηγήθη σφοδρότατος άνεμος υπό του οποίου έβλεπε τις εμπορεύματα να αναρπάζωνται, καθίσματα και τραπέζια να ανατρέπωνται, καπέλλα να πτερυγίζου, ενώ πάντες, και ιδία το ωραίον φύλον, ετρέποντο εις άτακτον φυγήν, καταλαμβάνοντες εξ εφόδου τα καφφενεία, εις τα οποία αρκετά φαιδρά επεισόδια εξετυλίχθησαν.

-Τας περισσότερας ζημίας ο άνεμος ούτος επέφερεν εις τους υαλοπώλας, ων πολλά υαλικά ανατρεπόμενα εθραύοντο.

-Οπουδήποτε κι αν βαδίση τις, και εις αυτάς ακόμη τας πλέον αποκέντρους συνοικίας της πόλεώς μας είναι αδύνατον να μην ιδη προβάλλον δίκην τηλεβόλου κατά του θηλακίου του και το στόμιον ενός

τουλάχιστον φωνογράφου, του οποίου ο φιλόπonos ιδιοκτήτης έχει την αξίωσιν έκαστος τόνος να αφήσῃ ως ἀπήχησιν τον ἦχον κερματίου ριπτομένου εἰς το διαρκῶς περιφερόμενον δισκίον του.

-Εἰς ἀληθὴ ἀπόγνωσιν ἔχουσι περιέλθει οἱ ἀτυχεῖς ἔμποροι με τὴν ἀπὸ τὴν πρῶιαν τῆς σήμερον ἀρξαμένην βροχὴν.

-Διότι εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ ἐπιβαρυνθῶσι καὶ με ἄλλα ἔξοδα διὰ τῆς ἐνοικιάσεως μαγαζείων, ὅπως περισώσωσι τὰ πράγματά των, τὰ ὁποῖα ἔμενον ἐκτεθειμένα εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καιροῦ.

Ζ.λ.ς

Εφ. *Εὐριπος*, φ. 2060 (1.8.1909)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΝ

Εντυπώσεις ἀπὸ τὴν κίνησιν.- Ἡ ζωοπανήγυρις καὶ οἱ φόροι.- Χαλβαδοποιεῖα καὶ κατανάλωσις.- Σχόλια καὶ κουβέντες.- Καὶ μὴ λωποδυσία.

Ἡ ἐμπορικὴ πανήγυρις ἡ ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς παρελθ. Τρίτης ἐξακολουθεῖ ἐνεργουμένη μέχρι σήμερον μετὰ ζωηρότητος ἀδιαπτώτου.

Ὁ στολισμός, ἡ διάταξις των παραπηγμάτων καὶ ἡ τοποθέτησις των ἐμπορευμάτων προκαλοῦσι γενικῶς εὐχάριστον ἐντύπωσιν.

Ἐμποροὶ πολυπληθεῖς παντός εἶδους. Πλεονάζουσι ὡς πάντοτε οἱ μικροπραγματευταί. Κατ' ἀναλογίαν κατέχουσι ἴσως τὸ μεγαλύτερον εἶδος τὰ υποδηματοπωλεῖα καὶ υελοπωλεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι πολλὰ ἐξ Ἀθηνῶν.

Πολὺ ζωηρὰ φαίνεται νὰ ἐγένετο ἐφέτος ἡ ζωοπανήγυρις, ἀπὸ τὰς ἀγοραπωλησίας τῆς ὁποίας εἶνε πολὺ εὐχαριστημένοι καὶ οἱ ἐνοικιασταί των φόρων, οἱ ὁποῖοι μόνον ἀπ' αὐτὴν εἰσέπραξαν πλέον των 4.000 δραχμῶν ἐν ὡ ἀναλόγως πολὺ ὀλιγώτερον ποσὸν ἐκ των εἰσκομισθέντων ἐμπορευμάτων.

Ἡ εἰσπραξις των δημοτικῶν φόρων ὑπερξεν ἐφέτος τόσον δικαία καὶ ἐπιεικὴς ὥστε πάντες οἱ ἔμποροι ἐκφράζονται μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τοὺς ἐνοικιαστάς.

Κατὰ τὰς πρῶτας ἡμέρας τῆς ἐμποροπανηγύρεως εἰς ὅλην τὴν πόλιν εἶχε διαχυθὴ μὴ μοναδικὴ κίνησις καὶ ζωὴ.

Τὸ χωρικὸν στοιχεῖον εἶχε μεταφερθὴ πανοικεῖ εἰς τὴν πόλιν παρελαύνον καθ' ὁμάδας ἀνὰ τὰ κέντρα καὶ τὸν τόπον τῆς πανηγύρεως.

Πρὸ πάντων εἰς τὰ ὠδικὰ καφενεῖα χαλοῦσε κυριολεκτικῶς ὁ κόσμος.

Ἡ πανήγυρις ἐφέτος ἔχει καὶ κάτι ποῦ τῆς ἔλειπεν ἄλλοτε. Ἐχει τὰ περίφημα Θεσσαλικά χαλβαδοποιεῖα, τὰ παρασκευάζοντα τὸν γνωστὸν ὑπὸ

το όνομα Σαπούν-χαλβάν.

Δυστυχώς καιίτοι παρασκευάζουν χαλβάν τεχνικώτατα και διαρκώς φρέσκον δεν προσελκύουν πολύν κόσμον, όστις φαίνεται δεν έχει συνηθίσει να τρώγη το γλύκισμα αυτό.

Ευτυχώς τους πολλούς καταναλωτάς λέγεται, ότι ανεπλήρωσε κάποιος καλός φίλος και υμνητής του, ο οποίος γευθείς τον χαλβάν αυτόν με την οκάν άλλοτε εν Λαρίση αποφαίνεται, ότι ο εδώ κατασκευαζόμενος δεν είναι τόσω νόστιμος και παχύς, εν ω εκείνος είναι παχύτατος!

Η γέφυρα εφέτος εξεπλήρωσε περίφημα τον προορισμόν της. Αληθής παλιρροιακή κοσμοπλημμύρα.

Επί του Βοιωτικού μέρους συνεκεντρώθησαν όλα τα θεάματα της πανηγύρεως, τα διάφορα και περίεργα τέρατα και σημεία.

Αλογάκια, δυναμόμετρα, πανοράματα και σκοπευτήρια χαλούν εκεί... σφαίρες χωρίς μπαρούτι! και ένας εκκωφαντικός κρότος και θόρυβος συρίζει διαρκώς εις τα αυτιά του κόσμου.

Η ζωηρότης της κινήσεως κορυφούται εις τον τόπον της πανηγύρεως κάθε απόγευμα των τελευταίων αυτών ημερών.

Οι διάδρομοι των παραπηγμάτων παρουσιάζουσι κύματα λαού και ωραίου κόσμου πηγαινοερχομένου, αι εμπορικά όμως πράξεις είνε δυσανάλογοι προς τον συμβαίνοντα συνωστισμόν.

Αλλ' όμως δεν φαίνονται να είναι και αξιοκαταφρόνητοι των εμπόρων παραπονουμένων αληθώς διά μικρόν κύκλον εργασίας, αλλ' ουχί και διά παντελήν έλλειψιν τοιαύτης.

Παπούτσια, παπούτσια! Τας καλλιτέρας εργασίας κάμνει μία απέραντος παράγκα με παπούτσια Αθηναϊκά.

Μία κομψή κυρία ζητεί ένα ζευγάρι.

- Μεγάλο νούμερο ή μικρό; ερωτά ο Αθηναίος.

- Μικρό για... μένα απαντά η πελάτις.

Και αποκαλύπτει πόδι προ του οποίου τύφλα νάχη το πόδι του γνωστού Ραφαήλ.

- Κατάλαβα... απαντά ο πωλητής.

Εις τον χθεσινόν συνωστισμόν ένας νεαρός κομψευόμενος πατά απροσέκτως το πόδι μιάς μελαγχροινής δεσποινίδος.

- Παρντόν με επατήσατε!

- Και ο κομψευόμενος ετοιμώς.

- Δεν σας ηπάτησα εγώ, αλλ' άλλος.

Φαίνεται ότι είχαν παλαιούς λογαριασμούς.

Κάποιος απλοϊκός χωρικός περιέπεσε κατά τας πρώτας ημέρας εις την... προστασίαν ενός λωποδύτου.

Ήθελε ν' αγοράση ένα ζών και είχεν εις τας χείρας του δρ. 150. Ο

λωποδύτης παρουσιάζεται προστάτης να τον βοηθήσει εις την αγοράν, του δίνει εφημερίδα να τυλίξει τα λεπτά του και ύστερον από λίγο ο ατυχής χωρικός ήρχισε να ξετυλίγη διαρκώς... εφημερίδες, εν ω ο άγνωστος προστάτης είχε εξαφανισθή.

Εννοείτε τώρα ποία ταχυδακτυλουργία είχε γίνει. Όσοι είχαν ιδεί τον Μπροκατσίνη δεν εξεπλάγησαν!, πλην της Αστυνομίας, η οποία κατώρθωσε και συνέλαβεν χθες τον έντιμον επαγγελματίαν.

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2155 (1.8.1911)

ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Πληροφορούμεθα ότι η Αστυνομία επέτρεψε την λειτουργίαν Καφωδείου, διά το οποίον ο διευθυντής αυτού έφερε προχθές εξ Αθηνών, ως επληροφορήθημεν, δέκα περίπου γυναίκας του ελαφρού κόσμου, αι οποίαι θα χρησιμεύσουν διά τας εργασίας εν γένει του καφωδείου του.

Καθ' α μανθάνομεν η λειτουργία του εν λόγω καφωδείου θα είναι λίαν πρόσκαιρος και θα διαρκέση όσας ημέρας και η εμπορική πανήγυρις και εκ τούτου δεν διακρίνομεν ουδέν άλλο παρά μελετηθείσαν εκματάλλευσιν του χωρικού κόσμου, ο οποίος αθρόος συγκεντρύται εν τη πόλει μας κατά τας ημέρας ταύτας, και όταν ευρίσκη ελευθερίαν και ανοικτήν είσοδον εις τοιαύτα κέντρα πίπτει θύμα και επιστρέφων εις το χωρίον του συναποφέρει το βαλάντιόν του κενόν και κατά πάσαν πιθανότητα και τα μικρόβια μολυσματικής νόσου. Τοιαύτα παραδείγματα εις παλαιότερας εποχάς είχομεν άφθονα, εκτός των άλλων, κατά τα οποία διεσαλεύθη τελείως η δημοσία τάξις και ασφάλεια, εγένοντο συμπλοκαί και φόνοι και έπεσαν ακόμη εις την παγίδα και άνθρωποι, οίτινες από χαρακτήρος και ανατροφής απέφευγον πάντοτε τους τόπους τούτους της διαφθοράς.

Αι σκέψεις μας αύται δεν είναι αποτέλεσμα σεμνοτυφίας ή αναχρονιστικής ηθικολογίας, ούτε σκοπούμεν δι' αυτών να κατακρίνωμεν την ύπαρξιν και λειτουργίαν των τοιούτων κέντρων.

Λέγομεν όμως και ισχυριζόμεθα ότι η χορήγησις αδείας εκ μέρους της Αστυνομίας προς λειτουργίαν τοιούτου κέντρου, αν ήτο επιτετραμμένη εις άλλην εποχήν, κατά τας ημέρας όμως της πανηγύρεως ουδόλως συγχωρείται, καθόσον είναι γνωστόν ότι ο χωρικός κόσμος, ξένος προς την ζωηρότητα, την ευθυμίαν και τας πονηρίας τοιούτων κέντρων, άμοιρος δε και των ακκισμών και δελεαστικών βλεμμάτων και λόγων των ελαφρών γυναικών εις τα κέντρα ταύτα, ευκόλως παγιδεύεται εξαντλών βαλάντιον και καταστρέφων πολύτιμον υγείαν.

Διά τους λόγους τούτους εκφράζομεν την απορίαν ημών πώς διέφυγον ούτοι την οξυδέρκειαν του κ. Παλαμάρα και επετράπη υπ' αυτού το άνοιγμα τοιούτου κέντρου εις τας ημέρας ταύτας της αθρόας προσελεύσεως χωρικού κόσμου εν τη πόλει, του οποίου βεβαίως και το βαλάντιον και η υγεία είναι ανάγκη να τύχωσι μείζονος προστασίας.

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2203 (17.7.1912)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΝ

Ιδού μία περίοδος βίου της πόλεως ημών, την οποίαν βλέπομεν μετά πολλού ενδιαφέροντος. Έμποροι, βιομήχανοι, βιοτέχναι, αμπελοκτήμονες, ο κόσμος της συναλλαγής και ο κόσμος των διασκεδάσεων, έκαστος από έναν λόγον, από εν κέρδος ή από μίαν ελπίδα κέρδους, ή από επιθυμίαν ψυχαγωγίας δεν δύναται να μείνει αδιάφορος, να μη ομιλή περί της ετησίας ταύτης περιόδου της ημετέρας πόλεως.

Ο πληθυσμός πολλαπλασιάζεται, τα παρεχόμενα εμπορεύματα, τρόφιμα, διασκεδάσεις αφθόνως προσφέρονται. Το χρήμα κυκλοφορεί τεραστίως. Κινούνται τα βαλάντια και πληρούνται αι ανάγκαι. Μεταξωτά, βαμβακερά, μάλλινα, σκεύη, ενδύματα, υποδήματα, όλα προσφέρονται εις συμφερούσας τιμάς και ο κόσμος επιστρέφει εις τον οίκον φορτωμένος προς χαράν της οικογενείας.

Άλλοι καταναλίσκουν λαιμάργως χοίρους και χοίρας και χοιρίδια, και άλλοι πάσχοντες από τον στόμαχον ζηλοτύπως προσβλέπουσιν την ευωχίαν των, καίτοι δεινοί επιχηρηματίαι και αγωνισταί παλαιοί εις κατανάλωσιν χειρομηρίων, αλλά τώρα δεν είναι διά τα δόντια τους τα χηρινά. Ας τους ευχηθώμεν μη χηρότερα.

Η Πανήγυρις ήρξατο. Το αναγγέλλουν η μεγάλη πληθύς των λατερνών, των οποίων οι ήχοι πληρούν την ατμόσφαιραν από της παραμονής της Αγίας Παρασκευής. Οι κώδωνες των εκκλησιών, τα κάρρα τα μεταφέροντα εμπορεύματα, η σκόνη, η οχλοβοή, οι παράγγες και η κάθοδος της... Όλγας, της περιφήμου τραγουδιστρίας και χορευτρίας.

Οι ημέτεροι συμπολίται δεν έλλειψαν να δείξουν και τα θρησκευτικά αυτών αισθήματα πόσον ανεπτυγμένα ήσαν. Εκεί που περιέμενε τις να παύση εφέτος μία καινοτομία, ήτις ήτο υπεράνω της χριστιανικής σεμνοπρεπείας και του χριστιανικού πνεύματος, αίφνης, εφέτος λέγομεν, επισημοποιήθη, και διά διατάγματος καθιερώθη ως τοπική επίσημος τελετή η έξοδος της εικόνας της Αγίας Παρασκευής. Ούτως ολίγον κατ' ολίγον θα

λείψη μία άλλη καλή συνήθεια θρησκευτική, επωφελής άλλως τε και διά την Εκκλησίαν, το δι' όλης της νυκτός προσκύνημα της εικόνας και το κόλλημα της πεντάρας, όπισθεν της οποίας συνετρίβοντο ή αναπτερόντο ελπίδες χρυσαί. Ευτυχώς εφέτος ένεκα του καταλλήλου της ώρας η έξοδος της εικόνας εγένετο μεγαλοπρεπής και επιβάλλουσα.

Ουδένα διέλαθε, ότι η πανήγυρις εφέτος ως προς τας εμπορικές συναλλαγάς υπερέβη πάσας τας άλλας εποχάς. Εκτός της Ευβοίας ολοκλήρου, η Βοιωτία, η Λοκρίς, η Αττική, σιδηροδρομικώς και διά θαλάσσης εισήλασαν, δύναται τις να ειπή, εις την ημετέραν πόλιν ως μία κοσμοπλημμύρα γραφικώτατα κινούμενη, εκ της οποίας οι έμποροι έμειναν τελείως ευχαριστημένοι. Αλλά και εξ Αθηνών οι επισκέπται δεν καθυστέρησαν και εφέτος. Και ενώ ενόμιζάν τινές του ωραίου φύλλου του κόσμου της Παλιρροίας, από καιρού διαμένουσαι ενταύθα, ότι κατείχον τα σκήπτρα της ωραιότητος και μετ' αλαζονείας τινός επεδείκνυον τας απარέσκειάς των, αίφνης γεμίζει η Παλίρροια τας ημέρας ταύτας από ωραιότητας και έμειναν αι πρώται έσχαται, και τώστριψαν ως ηττημένοι αθληταί του σταδίου, φεύγουσαι διά τας Αθήνας... ινκόγνιτο. Καλά να τα πάθουν. «Και είδεν ο θεός την αδικίαν και έρριψε πυρ και κατέκαυσεν αυτούς.»

Κέντρα διασκεδάσεων υπήρξαν εφέτος αρκετά. Εις την Παλίρροια η Μαρία, ης η φωνή και η εκτέλεσις του άσματος υπήρξε πάντοτε εξαίρετος, και αν η Μαρία είχε την ορχήστρα της Γεφύρας, θα ηδύνατο τις να ειπή, ότι ευρίσκετο προ σκηνης μελοδράματος. Δυστυχώς τα δύο αυτά καλά ήσαν χωρισμένα προς μεγάλην λύπην των φιλομούσων.

Αλλά τι κόσμος, τι πλημμύρα είναι αυτή εις το παζάρι, εις το καφενείον του Παπαγάλου; Απλούστατον. Είναι εκεί η Όλγα με την κομπανία της ανατολικών ασμάτων. Τραγουδεί τον Κωτσομήτρον και τον Μελάν και άλλους ήρωας και ο κόσμος κάτω μαίνεται. Ιδού μία εθνική αοιδός. Τραγουδεί τον Κωτσομήτρον και τον Ζέζαν, την σφαίρα που τον έφαγε, την λύπη του που θα αφήσει τους συντρόφους του ορφανούς. Ποίος έμεινεν ασυγκίνητος; Ποίος αδάκρυτος; Κανείς. Ο τόπος εσειέτο από φωνάς ενθουσιασμού. Ιδού μία εθνική αοιδός φυσική, αβίαστος ανεπετήδευτος απροπαράσκευος. Αλλά φευ! η δύσις εγγίζει, το βλέπει τις εις την φωνήν της και εις τα του «ψεύτη κόσμου» τραγούδια της. Αναμνήσεις απελπιστικά ωραίου παρελθόντος.

Αλλά τούτο δεν βλάπτει διά το κοινόν' ό,τι ο χρόνος έκλεψεν από την Όλγαν το έχει η σύντροφός της Μαρίκα. Ακμήν, ωραιότητα και φωνήν

λιγυράν. Ο αμανές της περιπαθής, όχι καρδιές, αλλά και πέτρες σχίζει, το δε παρακολουθόν του αμανέ της άσμα «το παραπονιάρικο» προκαλεί ρίγη εις τους ακροατάς της, οίτινες αποτελούνται από όλας τας τάξεις, εργάτας, βιοτέχνας, δασκάλους, ιατρούς, δικηγόρους, παντρεμένους, νέους και χήρους.

Δεν ηδυνάμεθα να κλείσωμεν τας σημειώσεις μας χωρίς να διατυπώσωμεν ενταύθα την αξιέπαινον μέριμναν του Δημάρχου κ. Καρακλή διά την πρόνοιαν του φωτισμού, ιδία της μεγάλης λεωφόρου Αριστοτέλους.

Ούτε την αξιέπαινον προσοχήν της Αστυνομικής Αρχής διά την τηρηθείσαν τάξιν. Ουδέν λυπηρόν συνέβη άλλως τε εις την πανήγυριν εφέτος. Όλα εν τάξει και εν χαρά, εκτός μόνον δύο λυπηρών επεισοδίων, τα οποία έλαβον χώραν έξωθεν του καφενείου ο «Παρνασσός» επί της οδού Αριστοτέλους απέναντι του Αρχαιολογικού Μουσείου. Δύο έγγυοι κυρίαί, μεταβαίνουσαι εις την πανήγυριν διά να ψωνίσωσι με αρκετά χρήματα εις τα σακκίδια των, αίφνης πίπτουσι λιπόθυμοι και ωσει νεκραί. Έσπευσαν αμέσως ιατροί και παρέσχον τας πρώτας βοηθείας, και εβεβαίωσαν, ότι επήλθεν αιφνιδια αποβολή εμβρύου και εις τας δύο. Και οι μεν έλεγον, ότι ένεκα συνωπισμού, άλλοι ότι αμοιβαίως εκτυπήθησαν, εξ ου και η αποβολή. Αλλά δεν εβράδυνε να γνωσθή ότι η αποβολή επήλθεν εκ του αρώματος καφέ, τον οποίον έπινεν έξωθι του καφενείου ο

Πρώην Νέος

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2205 (8.8.1912)

ΠΑΛΙ ΚΑΛΑ

Μετά τα γραφόμενα εν «Ευρίπω» όπως επί τη ευκαιρία της πανηγύρεως καταπλεύση, ως και εις άλλας πόλεις γίνεται, ο Στόλος εν τω λιμάνι της Χαλκίδος προς επισημοτέραν διεξαξωξήν της θρησκευτικής κυρίως εορτής πλείστοι συμπολίται υπέγραψαν και υπέβαλον προς τον Πρόεδρον της Κυβερνήσεως αναφοράν, δι' ης εζήτουν την εκπλήρωσιν της επιθυμίας ταύτης.

Ατυχώς παρά πάσαν ελπίδα καίτοι ο Στόλος ευρίσκετο ελλιμενισμένος εις τα ύδατα του Φαλήρου η δικαία αύτη αίτησις της πόλεώς μας δεν εισηκούσθη και εις απάντησιν μόνον έρχεται σήμερα το ανωτέρω δημοσιευόμενον ανακοινωθέν του Δημάρχου, διά του οποίου γνωστοποιείται, ότι δεν κατέστη δυνατός ο κατάπλους του στόλου ενταύθα λόγω των ναυτικών γυμνασίων. Και όμως η εκτέλεσις των γυμνασίων δεν ημποδίζετο ούτε από την πολυήμερον προσόρμισιν αυτού εις τα ύδατα του Φαλήρου, ούτε όταν κατέπλεεν εις Αργοστόλιον, ούτε όταν αποσπώντο

αυτού αντιπορπιλλικά, όπως μεταφέρουν οικογενειακώς εις Αιδηψόν χάριν αναψυχής τον Υπουργόν των Ναυτικών κ. Στράτον! Επί του παρόντος η Χαλκίς ας μένη ευχαριστημένη, αφ' ου τουλάχιστον εκρίθη αξία μιάς απαντήσεως του Υπουργείου των Ναυτικών! Πάλι καλά!!

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2205 (8.8.1912)

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Επήγατε εις το παζάρι. Είδατε βεβαίως κόσμο πολύ, εξευγενισμένο, γαλαζοαίματο, χωριάτες караγκούνηδες, αθιγγάνους, παιδιά κορίτσια και τόσα άλλα θεάματα, το κορίτσι που κεντάει και ράβει με τα πόδια, την γυναίκα που υπνωτίζεται, θηρία και ανθρώπους και ανθρωπόμορφα τέρατα.

Ο κόσμος αυτός του πανηγυριού έχει ένα άλλον τύπον, δεν είναι ο κοινός κόσμος των κέντρων.

Μέσα εις το στρίμωγμα αντιλαμβάνεται κανείς σκηνάς περιέργους αλλά και σκηνάς φυσικάς.

Ο ξένος χωρικός που ήλθε να διασκεδάση, διασκεδάζει με όλας τας αισθήσεις του.

Με τα μάτια διασκεδάσεις που δεν πληρώνεται, με το στόμα διασκεδάσεις που κοστίζει λιγότερο από την γλύκα, την οποίαν φέρνει μια δεκάρα χαλβάς... πανηγυριώτικος, με τα χέρια ευχαρίστησις που δυσαρεστεί τους εμπόρους, διότι εν ω τους ανακατεύουν τα εμπορεύματα φεύγουν τελείως άπρακτοι, διά να κάμουν την ίδια δουλιά εις την διπλανή παράγκα και ούτω καθεξής.

Με τα πόδια απολαύσεις της... περιπατητικής σχολής!

Ένας άνδρας, μία γυναίκα, η θεία της γυναικός, ο εξάδελφος του ανδρός, η ανεψιά, το μωρό της θείας και... μία γειτόνισσα πηγαίνουν όλοι μαζί.

Οκτώ άτομα και δέκα οκτώ χρώματα φορεμάτων.

- Ελενίτσα κύττα αυτό το υφασματάκι! Δεν είναι ώμορφο;

Και όλο εκείνο το κοπάδι περιτρυγυρίζει τον διαλαλητήν έμπορον, που για ρεκλάμα απλώνη στα χέρια του ένα τσιτάκι γαργαλιστικό.

Ο έμπορος ιδρωμένος, με την πήχυ στα χέρια βεβαιοί ότι όλα τα εμπορεύματα έχουν όσα και όσα γιατί... θα παεί να πολεμήση! Ο Ευρωπαϊκός πόλεμος θ' ανάψη κυρά μου, και σε μας την πυρκαϊά, φωνάζει, εν ω ο εξάδελφος του ανδρός ανάπτων ταχύτερον πυρπολεί τα γλυκά μάτια της γειτόνισας!

Ένα ζευγαράκι περιπατεί με πολλήν τρυφερότητα. Είναι μοδιστράκι και ακούεται να ψιθυρίζει με φωνήν παιδακίσια εις τον συνοδεύοντα εξάδελφον.

Πώς θα ήθελα ένα φόρεμα ταγκό!

Ο εξάδελφος έσπευσε να ξύση το αυτί του από το κέντημα της σφήκας, αλλ' εν τω μεταξύ παρεμβαίνει κάποιος αδιάκριτος και αρχίζει να ζητή μανδήλια ταγκό, κάλτσες ταγκό, σκαρπίνια ταγκό, κουμπιά ταγκό, σκαρπίνια ταγκό, κορδέλλες ταγκό, κουμπιά ταγκό, εν ω το ζευγάρι εξαφανίζεται χωρίς να γνωσθή αν ευρήκε παρακάτω πατάτες ταγκό, κολοκύθια ταγκό, καρέκλες ταγκό διά να επακολουθήση η εξέλιξης της ταγκομανίας και εις τας ιδιωτικές σχέσεις και πράξεις.

Αναρρίθμηται αι σκηναί εις τα ψηλικατζίδικα.

Ο άνδρας κυττάζει μία τσατσάρα, με την οποίαν κτενίζει το μουστάκι, η θεία ανακατεύει κάτι λιλιά, η γυναίκα του διαλέγει καρφίτσες με χρωματιστά κεφάλια, η γειτόνισσα δοκιμάζει εις τα χέρια της δακτυλίδια με χρωματιστές πέτρες, το παιδί απλώνει μέσα στα όλα και το μωρό... κλαίει αδιακόπως.

Η αγοραπωλησία τελειώνει.

Ηγοράσθησαν μια πεντάρα καρφίτσες, μια πεντάρα δύο δακτυλίδια μολυβένια, δέκα πέντε λεπτά μία αλυσίδα και η συνοδεία εξακολουθεί το δρόμο της με παραπλήσιους σταθμούς και απολαυστικά επεισόδια.

Στο γύρισμα γίνεται συνάντησις με γνώριμες!

- Ψουνίσαμε!

- Κ' εμείς!

- Αμ' αστόχησα το κυριώτερο... δεν πήρα μια πεντάρα χαλβά για το ανήψι μου... Αλλ' ας είναι αύριο.

Και ένας θόρυβος, σκόνη, φωνή πανηγυριάτικη.

Όλα για τα πανηγύρια!

Περαστικός

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2272 (30.7.1914)

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΜΙΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ

Εις το εφετινό πανηγύρι επέπρωτο να εξευτελιστεί μία ξενική λέξις και μόδα. Ταγκό! Να η λέξις που την ακούομεν πανταχόθεν τας ημέρας αυτάς να πηδά από στόματος εις στόμα, χορεύουσα ούτω όχι τον ομώνυμον χορόν, αλλ' εκείνον της μόδας. Διότι η ξενική αύτη λέξις η εισελάσασα και εις την Ελλάδα υπό την μορφήν του γνωστού χορού εφόρεσε τον κορσέ, περιεβλήθη το φόρεμα της μόδας, έβαλε τα σκαρπινάκια, το καπέλλο, της κάλτσες της μόδας και ενεφανίσθη ως μόδα πλέον εις τα κέντρα, τας λαϊκάς συναθροίσεις, εις σπήτια μεγάλα, εις καλύβας, εις πλυσταριά, εις κουζίνας μεταξύ ομίλων διαφόρων προελεύσεων και

ποιοτήτων, μεταξύ εραστών, μέσα εις κύκλους από μοδιστράκια, από δουλικά. Είναι ένα όνομα, το οποίον δεν συμβολίζει πλέον τον χορόν, αλλά την μόδαν, την σφήκαν που στριφογυρίζει επάνω από τα κεφάλια διά να κεντήση.

Και δεν είναι μόνον φόρεμα ταγκό, είνε και καπέλλα ταγκό και άνθη ταγκό, και σκαρπίνια και κάλτσες και περόναι καπέλλων και κορδέλλαι και κουμπιά και δεν [...]

... τους ψιλικατζήδες της εμποροπανηγύρεως να μας ξεκουφαίνουν διαλαλούντες τα εμπορεύματα των με την ξενικὴν αὐτὴν λέξιν και ἔχομεν τους μιμητὰς μανάβηδες αρχίσαντας και αυτοὺς να πωλοῦν πατάτες και πεπόνια, φρούτα και λαχανικά ταγκό.

Φαντασθήτε τώρα ἔρωτα ταγκό, περίπατο ταγκό, κάπνισμα ταγκό. Γιατί ὄχι; Είναι το ὄνομα της μόδας. Δεν επιτρέπεται να πῆτε δέκα λέξεις χωρίς να ὑπάρχη μέσα εις αὐτὰς ἡ λέξις ταγκό. Παραλείψατε τὴν λέξιν δεν εἴσθε ὁ ἄνθρωπος της εποχῆς!

Οποία ἐξέλιξις διὰ τον βραζιλιάνον χορόν, το ὄνομα του οποιου ἔχει επαναστατήσει ἕνα ολόκληρον κόσμον. Αλλά και αὐτὴ ἡ λέξις αν δε ἦτο, θα ἦτο πάντως κάποια ἄλλη, ἡ οποία θα ἐπέπλεεν ἐπὶ μίαν περίοδον, ως συμβαίνει συνήθως. Ὁ ἄνθρωπος εὔρε τὴν λέξιν «Ταγκό» τὴν ἀπέδωκεν εις το πλέον αντιπαθητικώτερον χρώμα, το κίτρινον σχεδόν, και τώρα δεν ἀνοίγει το στόμα του χωρίς να προφέρει τὴν λέξιν αὐτήν.

Τι μικρὸς ἀλήθεια που εἶναι ὁ ἄνθρωπος να σύρεται πίσω ἀπὸ μίαν λέξιν;
Και πόσον ευχαριστοῦμαι τώρα που ἀκούω τὴν ἐκφρασιν αὐτὴν της μόδας τόσω ἐξευτελιζομένην;

Νομίζει κανεὶς ὅτι εις το λήξαν πανηγύρι της Χαλκίδος εψάλη το κύκνειον ἄσμα της! Ἡ ἐκλαϊκευσις αὐτὴ θα εἶναι και ὁ θανατὸς της.

Περαστικός

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2273 (7.8.1914)

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ Η ΑΥΡΙΑΝΗ ΛΙΤΑΝΕΙΑ

Εξόχως ζωηρά προβλέπεται ἡ ἀπὸ προσεχούς Δευτέρας ἀρχομένη ἐμπορικὴ πανήγυρις, αν κρίνωμεν ἐκ της συρροῆς του πλήθους των ἀφιχθέντων ἐμπόρων.

Εξαιρετικῶς ὁμως ἐπιβάλλουσα τελεσθήσεται ἐφέτος ἡ θρησκευτικὴ εορτὴ της Πολιοῦχου. Ἡ περιφορὰ της θαυματουργοῦ εἰκόνας ἀνά τὴν πόλιν γενήσεται αὐριον περὶ ὥραν 7 μ.μ., θα συνοδεύσῃ δε ταύτην ἡ πρὸς τοῦτο ἀφιχθεῖσα Μουσικὴ της Φρουρᾶς Ἀθηνῶν, τὴν οποιάν ἀπαρτίζουν 65

όργανα.

Κέντρα - Θεάματα

Η δροσόλουστος πόλις μας αληθώς εις το ζενίθ της καλλονής της και του μεγαλείου της. Η κίνησις του παραθερισμού ξένων οικογενειών αρκετά μεγάλη και πυκνή.

Τα παραλιακά κέντρα, το Κρηπίδωμα με το τρίο του κ. Βιδάλη, η Παλίρροια με το από προχθές αρξάμενον Κονσέρτο της, του Μπαζαίου με τον κινηματογράφον και Βαριετέ, όλα κάθε βράδυ κατάμεστα κόσμου, δίδοντα την εικόνα της ζωηροτέρας κοσμικής κινήσεως.

Και ιππευτικοί αγώνες

Εις το Γυμναστήριον μεθαύριον το απόγευμα θα τελεσθούν ιππευτικοί αγώνες υπό του αφιχθέντος ομίλου Ρώσων Κοζάκων. Το πρόγραμμα αποτελείται από σειράν επικινδύνων αγωνισμάτων, τα οποία προκαλούν ζωηρόν το ενδιαφέρον του κοινού.

Εφ. *Εύριπος*, φ. 2593 (24.7.1926)

ΣΤΟ ΦΤΕΡΟ

Με την θρησκευτικήν και εμπορικήν πανήγυριν η πόλις μας εσημείωσε εξαιρετικήν κίνησιν.

- Όλες σχεδόν οι φυλές του Ισραήλ μαζεύτηκαν στη Χαλκίδα.
- Άλλοι φέραν εμπορεύματα, άλλοι ήλθαν να προσκυνήσουν την προστάτιδά μας Αγίαν και άλλοι να φαν να πιουν και να απολαύσουν την ωραία νυφούλα του Ευρίπου.
- Η παραλία μας με το σημαιοστολισμό και με τα κατά μήκος αυτής φώτα ήτο ένα χάρμα οφθαλμών.
- Νόμιζε κανείς πώς βρισκόντουσαν σε καμμιά Ευρωπαϊκή πόλι.
- Το εμποροπανηγύρι, παρά την οικονομική κρίσι, εσημείωσε καλές δουλειές.
- Οι μόνοι που έμειναν απογοητευμένοι από την κατάστασι ήταν οι... επιχειρηματίαι των πέντε δακτύλων :
- Χωρίς ακόμη οι καϋμένοι να προλάβουν να κάμουνκαλά - καλά "σεφτέ» βουτήχτηκαν από τα λαγωνικά της Αστυνομίας.
- Έτσι, ήλθαν για μαλί και θα φύγουν μαδημένοι.
- Πολλές γυναίκες, που πέρνουν τα μπάνια τους στα Λουτρά του κ. Καρώνη, μας κάμουν παράπονα, γιατί μερικοί θρασείς τας ενοχλούν.
- Πρόκειται περί καθαρμάτων που φεύγουν από μπάνια τα ανδρικά και ανακατεύονται με' τα γυναικεία.

Αφού αυτοί δεν εννοούν να διορθωθούν, δεν νομίζει ο κ. Λιμενάρχης ότι

ένα καλό κοκκίνισμα του τομαριού των, από αναλόγους ραβδισμούς, θα τους συνέτιζε;

Ο Καραγκιόζης

Εφ. *Μικρασιατική*, φ. 142 (1.8.1936)

ΣΤΟ ΦΤΕΡΟ

Η εμποροπανήγυρις έληξε με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

- Η Λεωφόρος Αριστοτέλους υπήρξε για μια βδομάδα οδός θαυμάτων και τεράτων.

- Και είναι αλήθεια πως οι επιχειρηματίαι αυτοί έκαμαν, χωρίς να διαθέτουν κεφάλαια, χρυσές δουλιές.

- Οι μόνοι που έπεσαν έξω στους υπολογισμούς των ήσαν οι επιχειρηματίαι των πέντε δακτύλων.

- Αυτούς τους πλήρωσε καθώς έπρεπε η Αστυνομία μας άμα τη εμφανίσει!

- Όλα τα όργανα της Ασφαλείας, από του Διοικητού κ. Πλάκα μέχρι του χωρ)κος, ειργάσθησαν για να τηρηθή πραγματική τάξις.

- Στην πανήγυριν μας είχαμε, για πρώτη φορά εφέτος, να μας επισκεφθή και θηριοτροφείον.

- Σ' αυτό κατεβροχθίσθησαν όλα τα ατυχή τετράποδα που δεν ήξιζε το τομάρι τους να πωληθούν τις πρώτες μέρες στην ζωοπανήγυρι.

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Εφ. *Μικρασιατική*, φ. 166 (12.8.1937)